

ORIGINAL RESEARCH PAPER

The effect of flipped teaching method of learning strategies (cognitive-metacognitive) on the development of learners' speaking proficiency and self-regulation in comparison with the traditional approach

V. S. Vahedi

Department of English Language, Qaenat Branch, Islamic Azad University, Qaenat, Iran

ABSTRACT

Background and Objectives: Reverse classroom strategy is one of the new teaching-learning methods that has been able to attract the attention of many researchers and experts in recent years and is presented as a solution to overcome the problems and challenges. In addition, in the field of English language teaching, many experts have recently focused on teaching-learning strategies as an effective factor in language learning. Today, many specialists believe that learning language skills alone does not guarantee the success of language learners and the development of self-directed language learners is of high importance. The aim of the present study was to investigate the effect of flipped teaching of learning strategies (cognitive and meta-cognitive) on learners' speaking proficiency and self-regulation.

Methods: This study was quasi-experimental using pre-test/post-test design consisting of experimental and control groups. The participants of this study included 120 intermediate language learners who were homogenized and divided into three experimental groups and one control group. The first experimental group was taught learning strategies (cognitive and metacognitive) through flipped classroom along with teaching the usual textbook at the institute. The second experimental group was taught the institute textbook through the flipped classroom method without combining the teaching of learning strategies. The third experimental group, while teaching the textbook, were taught learning strategies (cognitive and metacognitive) through the traditional classroom. The students of the control group were taught the textbook in the usual traditional way and not being taught any of the learning strategies. In order to assess speaking proficiency of the participants at the beginning and end of the treatment, common institute speaking tests that were designed based on the content of the textbook were used. The validity of the instrument was reviewed and confirmed by several experienced language instructors of the institute. The reliability of the instrument was measured by Cronbach's alpha and was reported to be 0.88. The learners' self-regulation was also assessed by the self-regulation questionnaire designed by Bofard et al. (1995). Data were analyzed using multivariate analysis of covariance and two-way ANOVA.

Findings: Findings showed that flipped teaching of learning strategies had a positive and significant effect on improving students' speaking proficiency. The results also showed that the independent effects of two variables, i.e. flipped teaching and learning strategies on the level of self-regulation of learners were significant, while the interaction of these two independent variables was not significant. Furthermore, according to the results of Tukey post hoc test for the effect of flipped teaching method and also teaching learning strategies, it was found that the difference between the mean scores of self-regulations of all groups in relation to flipped teaching method and also teaching learning strategies was significant.

Conclusion As a consequence, it is recommended to integrate CALL into traditional language classes in order to reach better learning outcomes. In addition, English learners mainly complain about the lack of interaction in the out-of-classroom environment, and flipped classrooms can address this need by providing interactive out-of-classroom communication environments.

Received: 10 April 2022
Reviewed: 22 May 2022
Revised: 21 July 2022
Accepted: 3 August 2022

KEYWORDS:

Flipped Teaching
Learning Strategies
Speaking Proficiency
Self-Regulation

* Corresponding author

✉ Vahedi@iau-qaenat.ac.ir

☎ (+9856)32495110

NUMBER OF REFERENCES

56

NUMBER OF FIGURES

0

NUMBER OF TABLES

7

مقاله‌ی پژوهشی

اثربخشی روش آموزش معکوس راهبردهای یادگیری (شناختی - فراشناختی) بر پیشرفت مهارت گفتاری و خودتنظیمی زبان آموزان در مقایسه با رویکرد سنتی

وحیده سادات واحدی

گروه زبان انگلیسی، واحد قاینات، دانشگاه آزاد اسلامی، قاینات، ایران

چکیده

پیشینه و اهداف: راهبرد کلاس معکوس یکی از روش‌های نوین آموزش-یادگیری است که در سالیان اخیر توانسته است نظر بسیاری از محققان و صاحب نظران را به خود جلب نماید و به‌عنوان راه حلی برای برون رفت از مشکلات مطرح شده و چالش‌های فرارو ارائه شود. افزون بر این در زمینه آموزش زبان انگلیسی، اخیراً توجه بسیاری از متخصصان معطوف به آموزش راهبردهای یادگیری به‌عنوان عاملی مؤثر بر فراگیری زبان شده است. امروزه بسیاری بر این باورند که فراگیری دانش زبانی به تنهایی موفقیت زبان‌آموزان را تضمین نمی‌کند؛ بلکه پرورش زبان‌آموزانی خودراهبر از اهمیت زیادی برخوردار است. پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر آموزش معکوس راهبردهای یادگیری (شناختی-فراشناختی) بر بهبود مهارت گفتاری و خودتنظیمی فراگیران صورت گرفت.

روش‌ها: این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه‌های آزمایشی و کنترل است. شرکت‌کنندگان این پژوهش ۱۲۰ نفر از زبان‌آموزان سطح متوسط بودند که به سه گروه آزمایشی و یک گروه کنترل تقسیم‌بندی شدند. گروه آزمایشی اول همزمان با تدریس کتاب آموزشی معمول در مؤسسه تحت آموزش راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) از طریق کلاس معکوس قرار گرفتند. به گروه آزمایشی دوم کتاب آموزشی مؤسسه از طریق شیوه کلاس معکوس بدون تلفیق آموزش راهبردهای یادگیری آموزش داده شد. گروه آزمایشی سوم همزمان با تدریس کتاب آموزشی، تحت آموزش راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) از طریق کلاس درس سنتی قرار گرفتند. به زبان‌آموزان گروه کنترل کتاب آموزشی به روش معمول سنتی آموزش داده شد و سعی شد تحت آموزش هیچ‌یک از راهبردهای یادگیری قرار نگیرند. جهت سنجش میزان مهارت گفتاری شرکت‌کنندگان در ابتدا و انتهای پژوهش از آزمون‌های رایج در مؤسسه که بر اساس محتوای کتاب تدریس شده طراحی شده‌اند استفاده گردید. روایی ابزار توسط چندین نفر از مدرسان زبان باتجربه مؤسسه مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. پایایی ابزار نیز توسط آلفای کرونباخ سنجیده و برابر ۰/۸۸ گزارش شد. میزان خودتنظیمی فراگیران نیز با پرسش‌نامه خودتنظیمی بوفارد و همکاران (۱۹۹۵) ارزیابی شد. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های کوواریانس چندمتغیره و تحلیل واریانس دوره‌ای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که آموزش معکوس راهبردهای یادگیری بر بهبود مهارت گفتاری زبان‌آموزان تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. همچنین نتایج نشان داد که اثرات مستقل دو متغیر آموزش معکوس و آموزش راهبردهای یادگیری بر میزان خودتنظیمی فراگیران معنادار بوده، درحالی‌که تعامل این دو متغیر مستقل معنادار نیست. در ادامه با توجه به نتایج آزمون تعقیبی توکی برای اثر آموزش معکوس و همچنین آموزش راهبردهای یادگیری چنین مشخص شد که تفاوت بین میانگین نمرات خودتنظیمی تمامی گروه‌ها در رابطه با روش آموزش معکوس و همچنین آموزش راهبردهای یادگیری معنی‌دار است.

نتیجه‌گیری: براساس نتایج به‌دست آمده می‌توان نتیجه گرفت آموزش معکوس به‌عنوان رویکردی نوین در قالب تلفیق با آموزش سنتی می‌تواند به افزایش کارایی کلاس‌های درس سنتی آموزش زبان منتهی شود. به‌علاوه فراگیران زبان انگلیسی عمدتاً از کمبود تعامل در محیط خارج از کلاس درس شکایت دارند و کلاس‌های معکوس با فراهم کردن محیط‌های ارتباطی تعاملی خارج از کلاس درس می‌تواند این نیاز را مرتفع سازد.

تاریخ دریافت: ۲۱ فروردین ۱۴۰۱
تاریخ داوری: ۱۲ خرداد ۱۴۰۱
تاریخ اصلاح: ۳۰ تیر ۱۴۰۱
تاریخ پذیرش: ۱۲ مرداد ۱۴۰۱

کلید واژه‌ها:

آموزش معکوس
راهبردهای یادگیری
مهارت گفتاری
خودتنظیمی

* نویسنده مسئول

Vahedi@iau-qaenat.ac.ir

۰۵۶-۳۲۴۹۵۱۱۰ ③

مقدمه

ترغیب نموده است تا با تلفیق تکنولوژی‌های نوین در بطن نظام آموزشی اعم از شیوه‌های تدریس، تهیه و تدوین مواد درسی و سایر موضوعات مرتبط با فرایند آموزش-یادگیری زمینه لازم را برای ارتقای سیستم آموزشی و ایجاد یادگیری اثربخش فراهم نمایند.

در دنیای امروز، گسترش سریع و فزاینده فناوری اطلاعات و ارتباطات از یک سو و عدم کارایی لازم راهبردها و روش‌های آموزش سنتی در پرورش فراگیرانی فعال و خلاق از طرف دیگر بسیاری از متولیان امر را

امروزه بسیاری بر این باورند که فراگیری دانش زبانی به تنهایی موفقیت زبان‌آموزان را تضمین نمی‌کند؛ بلکه پرورش زبان‌آموزانی خودراهبر از اهمیت زیادی برخوردار است.

مروری بر پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهد که تحقیقات صورت گرفته در داخل کشور در مورد روش یادگیری معکوس در حیطه آموزش زبان بسیار اندک است. بی‌شک نتایج پژوهش حاضر می‌تواند توسط معلمان و متولیان امر آموزش زبان مورد استفاده قرار گیرد و با به‌کارگیری این روش تا حد زیادی از منفعل بودن و بی‌انگیزگی زبان‌آموزان کاسته شده و زمینه‌ای جذاب‌تر برای آموزش زبان فراهم شود. به‌علاوه از آنجاکه هیچ پژوهشی تاکنون متغیرهای بررسی شده در این پژوهش را به‌صورت یک‌جا و طی یک مدل به آزمون تجربی درنیاورده است، ضرورت انجام این پژوهش دوچندان می‌نماید. جهت پر نمودن خلأ پژوهشی موجود پژوهش حاضر درصدد یافتن پاسخی به این پرسش اساسی است که آیا روش آموزش معکوس راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی بر پیشرفت مهارت گفتاری و خودتنظیمی زبان‌آموزان مؤثر است؟ بر این اساس فرضیه‌های پژوهش حاضر که مورد آزمون قرار خواهند گرفت عبارتند از:

فرضیه اول: روش آموزش معکوس راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی بر پیشرفت مهارت گفتاری زبان‌آموزان مؤثر است.

فرضیه دوم: روش آموزش معکوس راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی بر خودتنظیمی زبان‌آموزان مؤثر است.

مبانی نظری روش کلاس معکوس را می‌توان در چندین نظریه و رویکرد فکری جستجو نمود. راهبرد «آموزش از طریق گروه همسالان» که توسط ماژور پیشنهاد شده است را می‌توان به‌عنوان یکی از مبانی نظری پشتوانه رویکرد کلاس معکوس محسوب نمود. براساس نظر ماژور، با انتقال اطلاعات به جای کلاس درس به فضای خارج از کلاس درس معلم این فرصت را پیدا می‌کند تا وقت بیشتری را صرف تعامل چهره به چهره و پاسخگویی به سوالات دانش‌آموزان کند [۴]. نتایج پژوهش‌های ماژور مزیت روش آموزش از طریق گروه همسالان را در مقایسه با روش‌های سنتی و سخنرانی محور تأیید می‌نماید.

از دیگر مبانی نظری رویکرد کلاس معکوس می‌توان به نظریه یادگیری تلفیقی اشاره کرد. یادگیری تلفیقی را می‌توان به‌عنوان « ترکیبی از آموزش چهره به چهره با آموزش از طریق رایانه تعریف نمود تا فرصت و امکان تعامل و بازخورد را در سطوح بالای یادگیری آسان سازد» [۵]. نقطه مشترک یادگیری تلفیقی و کلاس معکوس را می‌توان در داشتن اهداف مشترک نظیر تسهیل یادگیری بهتر و اثربخشی بیشتر دانش، فراهم نمودن زمینه یادگیری اکتشافی و مادام‌العمر و کاهش هزینه‌های یادگیری دانست.

یکی دیگر از نظریات مرتبط با کلاس معکوس نظریه ساخت‌گرایی است که براساس آن فراگیران یادگیری جدید خود را براساس تجارب قبلی می‌سازند [۶]. در این روش فراگیران در جریان فرایند یادگیری نقش فعالی داشته و معلم وظیفه هدایت و راهنمایی آنان را به جای تنها منبع

یکی از چالش‌های قرن بیست و یکم و عصر فناوری اطلاعات منسوخ شدن سریع یافته‌ها و اطلاعات قبلی است. لذا تمرکز نظام آموزشی می‌بایست بر تربیت فراگیرانی مادام‌العمر (lifelong learning) باشد که از رویارویی با چالش‌ها لذت می‌برند و مدام در حال یادگیری و حل مساله هستند [۱]. ظهور فناوری‌های نوین آموزشی و دسترسی سریع و آسان فراگیران به محیط‌های چندرسانه‌ای همراه با تصویر، صدا و کلیپ‌های متحرک فرصت‌های ارتباطی جدیدی را فراهم نموده است که می‌تواند امر آموزش-یادگیری را در خارج از کلاس درس نیز ممکن سازد.

یکی از روش‌های فعال یادگیری مبتنی بر فناوری‌های چند رسانه‌ای که امروزه نظر بسیاری از پژوهشگران و متخصصان را به خود جلب نموده است یادگیری معکوس یا وارونه می‌باشد [۲] درحقیقت کلاس‌های درس معکوس رویکرد آموزش-یادگیری جدیدی است که کلاس‌های درس سنتی را متحول ساخته است. ایده کلاس معکوس (flipped classroom) نخستین بار در سال ۲۰۰۰ توسط لیچ، پلات و ترگلیان مطرح شد. آنان به تجربه دریافتند که با معکوس کردن آموزش، دانش‌آموزان بیشتر درگیر فرایند آموزش خواهند شد. در کلاس درس معکوس « مطالب درسی که به‌طور سنتی در فضای داخل کلاس تدریس می‌شود در فضای خارج از کلاس درس در اختیار فراگیران قرار می‌گیرد و فعالیت‌های خارج کلاس به فضای داخل کلاس منتقل می‌شوند. براساس دیدگاه لیچ و همکاران [۳]، در کلاس درس معکوس دریافت منابع درسی و فراگیری آنها به خارج کلاس درس منتقل شده و وقت ارزشمند کلاس صرف بحث در مورد مفاهیم دشوارتر، سؤالات فراگیران و کاربرد عملی مفاهیم آموزشی می‌شود.

امروزه علی‌رغم رشد پرشتاب فناوری‌های آموزشی و تمایل فراوان یادگیرندگان به فراگیری زبان انگلیسی از طریق ابزارهای الکترونیکی نظیر لب‌تاپ، تلفن همراه، تبلت و سایر ابزارهای مشابه، نظام آموزش زبان‌های خارجی در ایران همچنان در قالب کلاس‌های درس سنتی، زبان‌آموزان را به یادگیری مفاهیم و مهارت‌های زبانی از طریق شیوه سخنرانی و حفظ و تکرار مطالب تشویق می‌کنند. حجم زیاد دانش موضوعی، زمان اندک برای آموزش در کلاس، بالا بودن تعداد زبان‌آموزان در یک کلاس و مهم‌تر از همه ناکارآمدی روش‌های تدریس سنتی در فرایند آموزش زبان انگلیسی نیاز به ایجاد تغییراتی در نظام آموزشی را دو چندان می‌نماید. بدیهی است تغییر الگوی آموزش زبان‌های خارجی در ایران بدون ایجاد تغییراتی در محتوای کتب و مواد آموزشی، روش‌های آموزش و یادگیری و نوع نگرش دبیران و زبان‌آموزان میسر نخواهد بود.

راهبرد کلاس معکوس یکی از روش‌های نوین آموزش-یادگیری است که در سالیان اخیر توانسته است نظر بسیاری از محققان و صاحب‌نظران را به خود جلب نماید و به‌عنوان راه حلی برای برون رفت از مشکلات مطرح شده و چالش‌های فراوان ارائه شود. افزون بر این در زمینه آموزش زبان انگلیسی، اخیراً توجه بسیاری از متخصصان معطوف به آموزش راهبردهای یادگیری به‌عنوان عاملی مؤثر بر فراگیری زبان شده است.

شامل روش‌هایی از قبیل بیان یا بازنویسی متن براساس کلمات و جملات آشنا، ارائه مثال، خلاصه‌نویسی و ایجاد ارتباط ذهنی بین اطلاعات جدید و قدیم است [۱۱]. راهبرد سازماندهی مطالب به نوعی یک راهبرد بسط معنایی است که علاوه بر ایجاد رابطه بین مطالب جدید و قدیم، نوعی سازمان‌دهی هم بین مطالب ارائه می‌شود. این راهبرد شامل تهیه نقشه مفهومی و ایجاد رابطه بین زیرمجموعه‌های اطلاعاتی است.

راهبردهای فراشناختی به آگاهی فرد از فرایندهای ذهنی و توانایی تنظیم این فرایندها اطلاق می‌شود [۱۲]. این راهبردها شامل راهبرد برنامه‌ریزی، کنترل و نظارت و راهبردهای نظم‌دهی است. راهبرد برنامه‌ریزی شامل فعالیت‌هایی نظیر پیش‌بینی زمان لازم برای مطالعه و یادگیری، هدف‌گذاری، تعیین سرعت مطالعه و انتخاب راهبردهای شناختی مناسب است [۱۳]. راهبرد کنترل و نظارت شامل ارزیابی میزان پیشرفت، طرح سؤال ضمن مطالعه و کنترل زمان و سرعت مطالعه است. این راهبرد به قضاوت و ارزیابی یادگیرنده از یادگیری خود و میزان پیشرفت و موفقیت فرد اشاره دارد. راهبرد نظم‌دهی شامل تعدیل سرعت مطالعه و اصلاح یا تغییر راهبردهای شناختی ناکارآمد می‌شود [۱۳]. خود تنظیمی افراد از جمله روش‌های این راهبرد است و براساس این اصل استوار است که افراد از نظر انگیزشی، فراشناختی و رفتاری می‌توانند افکار، احساسات و اعمال خود را ساماندهی کنند [۱۴]. بدیهی است افراد با سطوح بالای خودتنظیمی در جریان فرایند یادگیری پیوسته بر میزان پیشرفت کار نظارت می‌کنند، از توانایی‌های خاص خود جهت رسیدن به اهداف مشخص شده بهره می‌گیرند، میزان پیشرفت خود را رصد کرده و از راهبردهایی استفاده می‌کنند که به آنها در رسیدن به اهداف مدنظرشان کمک کند [۱۵].

امروزه در بین پژوهشگران و متخصصان حیطه آموزش زبان‌های خارجی در خصوص لزوم آموزش راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی اتفاق نظر وجود دارد. نتایج پژوهش‌های شاموت [۱۶]، وارتن [۱۷]، پناهنده و اسفندیاری [۱۸] و وندرگرفت [۱۹] در خصوص تأثیر مثبت آموزش راهبردهای یادگیری بر پیشرفت زبان‌آموزان مؤید این امر است. از سوی دیگر کاربرد رویکرد کلاس معکوس در حیطه آموزش زبان و بررسی آن از زوایای مختلف مورد توجه بسیاری از متخصصان در سال‌های اخیر بوده است. همچنان که نام یادگیری معکوس (F-L-I-P) نشان می‌دهد این رویکرد بر پایه چهار رکن اساسی محیط انعطاف‌پذیر، فرهنگ یادگیری، محتوای هدف‌دار و مربی حرفه‌ای استوار است. کلاس معکوس از تلفیق یادگیری شخصی رایانه محور مستقیم خارج از کلاس درس و فعالیت‌های یادگیری گروهی تعاملی درون کلاس درس تشکیل می‌شود [۲۰].

براساس یافته‌های باسال [۲۱]، کلاس‌های معکوس از چهار جنبه تنظیم یادگیری با سرعت خود دانش‌آموز، پیشبرد آماده نمودن دانش‌آموزان قبل از کلاس درس رسمی، کنترل نمودن محدودیت‌های زمان کلاس و افزایش میزان درگیری دانش‌آموزان در فرایند یادگیری برتری چشمگیری در مقایسه با کلاس‌های درس سنتی دارند.

انتقال اطلاعات در کلاس به عهده می‌گیرد. جانسون و رنر [۷] معتقدند که ماهیت کلاس درس معکوس ساخت‌گرایانه است؛ زیرا فراگیران در محیط خانه و خارج کلاس درس فعالانه به یادگیری مطالب ارائه شده می‌پردازند و آنچه در کلاس درس اتفاق می‌افتد ماهیتی مشارکتی و اجتماعی دارد. براساس این نظریه، تأکید بر فعالیت‌های گروهی بین دانش‌آموزان، استفاده از روش‌های حل مسأله و یادگیری فعال جنبه اجتماعی یادگیری را محقق می‌سازد. الگوی کلاس معکوس به‌طور تنگاتنگی با نظریه بلوم در قالب شکل جدید هرم معکوس بلوم ارتباط دارد. براساس هرم یادگیری بلوم، فرایند یادگیری از سطح پایین قاعده هرم یعنی به ذهن سپردن و حفظ کردن مطالب شروع شده و با طی مراحل فهم، به‌کارگیری، تحلیل، نقد و ارزیابی نهایتاً به سطح راس هرم یعنی خلق و آفرینش ختم می‌شود. راهبرد کلاس معکوس با وارونه نمودن هرم یادگیری بلوم درصدد است تا با انتقال سطوح اولیه حفظ و فهم مطالب به خارج کلاس درس فرصتی را فراهم نماید تا وقت ارزشمند کلاس صرف سطوح فراموش شده رأس هرم شود. براساس دیدگاه برگمن و سمز [۸] که از بنیان‌گذاران رویکرد کلاس معکوس می‌باشند؛ الگوی کلاس درس معکوس، هرم سنتی بلوم را وارونه می‌کند.

پیشینه پژوهش

در گذشته باور عموم بر این بود که هوش و استعداد تعیین‌کننده میزان یادگیری هر فرد است. اما امروزه براساس پژوهش‌های انجام شده مشخص شده که کیفیت و چگونگی یادگیری نیز تأثیر بسزایی در میزان یادگیری افراد دارد. راهبردهای یادگیری از جمله عواملی است که می‌تواند به ارتقای کیفیت یادگیری کمک شایانی کند. براساس نظر آکسفورد [۹]، راهبردهای یادگیری به رفتارها یا اعمالی اطلاق می‌شود که «فراگیران برای یادگیری بهتر و موفق‌تر، لذت بردن و هدایت خود از آنها استفاده می‌کنند.» راهبردهای یادگیری تدابیر و عملیاتی هستند که با هدف تسهیل، تثبیت، تعمیق و یادآوری یادگیری‌های فرد مورد استفاده قرار می‌گیرد. در حیطه یادگیری زبان دوم، طبقه‌بندی‌های زیادی برای راهبردهای یادگیری توسط متخصصان پیشنهاد شده است. از مهم‌ترین راهبردهای یادگیری می‌توان به راهبردهای شناختی و فراشناختی اشاره کرد [۱۰].

براساس دیدگاه اومالی و شاموت [۱۰]، راهبردهای شناختی به راهبردهایی اشاره دارد که به‌طور مستقیم با یادگیری فرد مرتبط بوده و به او کمک می‌کند تا اطلاعات جدید را با اطلاعات قبلی ترکیب و در حافظه بلندمدت ذخیره نماید. این راهبردها شامل سه راهبرد تکرار و تمرین، بسط و گسترش معنایی و سازماندهی مطالب است. راهبرد تکرار و تمرین شامل فعالیت‌هایی نظیر خط کشیدن و برجسته‌سازی کلمات و مطالب مهم، حاشیه‌نویسی، رونویسی و تکرار مطالب با صدای بلند است. راهبرد بسط و گسترش معنایی برای ایجاد ارتباط بین مطالب تازه آموخته شده و مطالب پیشین مورد استفاده قرار می‌گیرد. این راهبرد

پیشرفت مهارت گفتاری زبان‌آموزان را از نظر دریافت بازخورد و بهبود ارائه مطالب تسهیل می‌کند.

شیخ [۳۲] در پژوهشی تحت عنوان «مدل آموزش معکوس برای بهبود عملکرد گفتاری زبان‌آموزان» به این نتیجه رسید که آموزش معکوس نقش بسزایی در پیشرفت مهارت گفتاری افراد دارد؛ ضمن اینکه شرکت‌کنندگان نیز از استفاده از مدل آموزش معکوس بسیار استقبال نمودند.

مطالعه انجام گرفته توسط سیح و همکاران [۳۳] نشان داد که استفاده از مدل آموزش معکوس در قالب استفاده از شبکه اجتماعی لاین منجر به عملکرد بهتر فراگیران در گروه آزمایشی در آزمون‌های مهارت شفاهی و نیز ایجاد رغبت و نگرش مثبت به چنین کلاس‌هایی در شرکت‌کنندگان شده است.

یافته‌های پژوهش سینگ و همکاران [۳۴] تحت عنوان «تأثیر کلاس آموزش معکوس بر مهارت گفتاری فراگیران» حاکی از تأثیر چشمگیر کلاس درس معکوس در قیاس با آموزش سنتی در پیشرفت مهارت مکالمه زبان‌آموزان بود.

فوزی [۳۵] مطالعه‌ای را با هدف بهبود مهارت گفتاری زبان‌آموزان از طریق اجرای کلاس معکوس انجام داد. یافته‌های پژوهش وی نشان داد که مهارت گفتاری فراگیران پس از اجرای مدل آموزش معکوس به‌طور قابل ملاحظه‌ای پیشرفت داشته و دانش‌آموزان در پایان مطالعه عملکرد بهتری از نظر تلفظ، کاربرد ساختارهای گرامری و استفاده از واژگان در حین مکالمه نشان دادند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه‌های آزمایشی و کنترل است. شرکت‌کنندگان این پژوهش ۱۲۰ نفر از زبان‌آموزان سطح متوسط یک مؤسسه آموزش زبان (دارای چند شعبه) در شهر مشهد بودند که به سه گروه آزمایشی و یک گروه کنترل تقسیم‌بندی شدند. جهت سنجش میزان مهارت گفتاری شرکت‌کنندگان قبل از شروع تحقیق از آزمون PET استفاده شد. بدین ترتیب از میان ۱۵۰ نفر فقط شرکت‌کنندگانی که نمره آزمون آنها در بازه +۱ و -۱ انحراف معیار بالاتر یا پایین‌تر از میانگین بود جهت شرکت در این تحقیق برگزیده شدند. به تمامی شرکت‌کنندگان کتاب آموزشی مؤسسه (Big English) آموزش داده شد که با هدف بهبود سطح مهارت گفتاری زبان‌آموزان نکات دستوری و واژگان مورد نیاز را به آنان در قالب تمرین مکالمه آموزش می‌دهد. گروه آزمایشی اول همزمان با تدریس کتاب آموزشی معمول در مؤسسه تحت آموزش راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) از طریق کلاس معکوس قرار گرفتند. به گروه آزمایشی دوم کتاب آموزشی مؤسسه از طریق شیوه کلاس معکوس بدون تلفیق آموزش راهبردهای یادگیری آموزش داده شد. گروه آزمایشی سوم همزمان با تدریس کتاب آموزشی، تحت آموزش راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) از طریق

به موازات پژوهش‌های انجام گرفته در خصوص بررسی تأثیر کلاس درس معکوس بر میزان یادگیری فراگیران در سایر رشته‌ها، تحقیقاتی نیز در این زمینه در حوزه آموزش زبان صورت گرفته است. عبائیان و صمدی [۲۲] طی تحقیقی تأثیر کلاس معکوس را بر مهارت خواندن زبان‌آموزان ایرانی در سطوح مختلف مورد ارزیابی قرار دادند. نتایج مطالعه آنها حاکی از برتری مهارت خواندن گروه آزمایشی کلاس معکوس در مقایسه با گروه کنترل بود.

احمد [۲۳] در پژوهشی تأثیر کلاس معکوس را در بهبود مهارت شنیداری زبان‌آموزان مصری مورد بررسی قرار داد. وی دریافت که دانش‌آموزان نسبت به کلاس معکوس علاقه بیشتری داشتند و استفاده از چنین راهبردی منتهی به تقویت مهارت شنیداری فراگیران شده بود. در پژوهشی دیگر، واردن [۲۴] تأثیر کلاس درس معکوس را در آموزش دستورزبان در کلاس مکالمه مورد بررسی قرار داد. نتایج پژوهش وی حاکی از نگرش مثبت زبان‌آموزان به فضای کلاس درس معکوس و همچنین اختصاص زمان بیشتری به فعالیت‌های ارتباطی و گروهی بود. حقیقی و همکاران [۲۵] نیز تأثیر کلاس معکوس را در قالب استفاده از شبکه اجتماعی تلگرام در کلاس مکالمه مورد بررسی قرار دادند و دریافتند که نمرات آزمون مهارت گفتاری زبان‌آموزان در گروه آزمایشی بالاتر از گروه کنترل بود.

یافته‌های پژوهش انجام گرفته توسط زرین فرد، رحیمی و محسنی [۲۶] نشان داد که کلاس معکوس در مقایسه با روش آموزش سنتی تأثیر معناداری بر تقویت مهارت خواندن دانشجویان داشته و به‌طور کلی می‌تواند مهارت خواندن و درک مطلب شرکت‌کنندگان را بهبود بخشد. مطالعه انجام شده توسط امیریوسفی [۲۶] در رابطه با تأثیر کلاس معکوس بر مهارت گفتاری و شنیداری دانشجویان زبان انگلیسی نشان داد که گروه آزمایشی از عملکرد بهتری در آزمون‌های گفتاری و شنیداری نسبت به همتایان خود در گروه کنترل برخوردار بودند.

فارسی و همکاران [۲۷] رابطه آموزش معکوس را بر میزان درک مطلب فراگیران در سطوح مختلف مهارت زبان انگلیسی بررسی کرده و نتیجه گرفتند که آموزش معکوس در همه سطوح منتهی به عملکرد بهتر فراگیران نسبت به گروه کنترل شده بود.

مطالعه انجام شده توسط سیدکی [۲۸] در خصوص تأثیر کلاس معکوس بر مهارت گفتاری زبان‌آموزان نشان داد که روش آموزش معکوس به‌طور قابل ملاحظه‌ای منتهی به بهبود عملکرد زبان‌آموزان شده بود.

زرین‌آبادی و ابراهیمی [۲۹] تأثیر آموزش معکوس را بر میزان مشارکت زبان‌آموزان در جریان کلاس‌های مکالمه مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش نشان داد که روش آموزش معکوس با افزایش مشارکت و درگیر کردن افراد در فعالیت‌های آموزشی به بهبود مهارت گفتاری آنان نیز منتهی می‌شود.

همچنین در پژوهشی که توسط ابراهیم و یوسف [۳۱] در خصوص بررسی تأثیر استفاده از Wiki در کلاس‌های تلفیقی بر مهارت گفتاری ۴۰ زبان‌آموز انجام گرفت مشخص شد که چنین کلاس‌هایی فرآیند

جهت سنجش میزان مهارت گفتاری شرکت‌کنندگان در ابتدا و انتهای پژوهش از آزمون‌های رایج در مؤسسه که براساس محتوای کتاب تدریس شده طراحی شده‌اند استفاده گردید. آزمون مورد استفاده با هدف بررسی سطح مهارت گفتاری زبان‌آموزان شامل سؤالات متنوعی بوده و مدرسان می‌توانستند براساس چک لیستی که در اختیار آنان کلاس قرار می‌گرفت سطح مهارت گفتاری زبان‌آموزان را ارزیابی نمایند. روایی ابزار توسط چندین نفر از مدرسان زبان با تجربه مؤسسه مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. پایایی ابزار نیز توسط آلفای کرونباخ سنجیده و برابر ۰/۸۸ گزارش شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات دیگری که در این پژوهش استفاده شد پرسش‌نامه خودتنظیمی بوفارد و همکاران (۱۹۹۵) بود که شامل ۱۴ گویه است و بر اساس نظریه شناختی-اجتماعی بندورا طراحی شده است. سؤالات این پرسش‌نامه در مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) سه مؤلفه شناختی، فراشناختی و انگیزشی را ارزیابی می‌کند. این مقیاس شامل ۳ مؤلفه است که راهبردهای شناختی (۵ گویه) شامل سؤالات ۳، ۷، ۹، ۱۰، ۱۲، راهبردهای انگیزشی (۳ گویه) شامل سؤالات ۶، ۸ و ۱۱، راهبردهای فراشناختی (۶ گویه) شامل سؤالات ۱، ۲، ۴، ۵، ۱۳ و ۱۴ است. برای اندازه‌گیری خودتنظیمی میانگین نمرات سه مؤلفه با هم جمع شده و نمره کلی خودتنظیمی افراد تعیین می‌شود. مجموع نمرات هر فرد در بازه بین ۱۴-۷۰ متغیر است. پایایی پرسش‌نامه خودتنظیمی بوفارد توسط کدیور [۳۶] معادل ۰/۸۰ و طالب‌زاده و همکاران [۳۷] معادل ۰/۷۶ گزارش شده است. در این مطالعه پایایی این پرسش‌نامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۹ محاسبه شد. روایی سازه با بهره‌گیری از ضرایب همبستگی در حد مطلوب گزارش شده است.

روش انجام پژوهش بدین ترتیب بود که نخست مدرسان زبان گروه‌های آزمایشی طی چند جلسه توجیهی در جریان مسائل مربوط به چگونگی برنامه‌ریزی، زمان‌بندی و شیوه اجرای جلسات آموزشی و همچنین نحوه آموزش راهبردهای یادگیری قرار گرفتند. جهت پیاده‌سازی کلاس معکوس، فیلم‌های آموزشی براساس کتاب آموزشی مؤسسه توسط مدرس مربوطه آماده شد که شامل ویدئوهای آموزشی، توضیحات لغات و نکات گرامری، فایل‌های کمک آموزشی و تمرین‌ها و سؤالاتی جهت خودارزیابی دانش‌آموزان بود. این بسته آموزشی قبل از کلاس آموزشی رسمی مؤسسه در روزهای قبل در اختیار زبان‌آموزان قرار می‌گرفت و با توجه به دسترسی همه فراگیران از طریق گروه کلاس در واتساپ قابل دریافت بود. راهبردهای یادگیری نیز در طول تدریس کتاب آموزشی به گروه‌های موردنظر آموزش داده شد. در کلاس درس فعالیت‌های مختلفی مطابق با هدف تدریس و براساس شیوه کلاس معکوس انجام می‌شد که شامل فعالیت‌های گروهی، فعالیت‌های انفرادی و دوفره، سؤال و جواب، مباحثه، خودارزیابی، توجه به ارائه‌های همکلاسی‌ها یا معلم، تماشای فیلم‌های آموزشی یا گوش دادن به فایل‌های صوتی و انجام آزمون‌هایی مطابق مطالب هر جلسه بود. جهت اطمینان یافتن از بررسی و مطالعه مطالب توسط زبان‌آموزان قبل از کلاس و ارزیابی میزان

کلاس درس سنتی قرار گرفتند. به زبان‌آموزان گروه کنترل کتاب آموزشی به روش معمول سنتی آموزش داده و سعی شد تحت آموزش هیچ یک از راهبردهای یادگیری قرار نگیرند. زبان‌آموزان تمامی گروه‌های آزمایشی و کنترل در کلاس‌های آموزشی مؤسسه به مدت ۱۶ جلسه (هر جلسه ۹۰ دقیقه) در طی ترم پاییزه در سال ۹۹-۹۸ شرکت کردند.

آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی به شرح ذیل انجام گرفت: جلسه نخست (مقدماتی): ایجاد انگیزه و رغبت در زبان‌آموزان جهت یادگیری راهبردها، توضیحاتی در رابطه با تعریف راهبردهای شناختی و فراشناختی، اهمیت و مزایای یادگیری این راهبردها؛

جلسه دوم و سوم (آموزش راهبرد شناختی تکرار و تمرین): تکرار ساده و بازگویی مطالب، کپی کردن و خلاصه کردن موضوعات، خط کشیدن یا برجسته کردن موارد کلیدی، یادداشت‌برداری، تکرار مطالب یادگرفته شده توسط یادگیرندگان، رونویسی مطالب دشوار، تمرین از طریق بازگویی مطالب برای دیگران؛

جلسه چهارم و پنجم (آموزش راهبرد شناختی بسط و گسترش معنایی): افزودن جزئیات و توضیحات بیشتر به مطالب، بیان مثال‌های مرتبط، تصویرسازی ذهنی، بازگو کردن و خلاصه کردن مطالب به زبان خود یادگیرنده، تفسیر و تحلیل روابط و نظم موجود بین قسمت‌های مختلف یک موضوع، کاربست اطلاعات جدید با تجربه‌های روزمره؛

جلسه ششم و هفتم (آموزش راهبرد شناختی سازماندهی مطالب): سازماندهی و طبقه‌بندی مطالب براساس شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود، شبکه‌سازی و خلق نقشه و نمودار، تشخیص نکات کلیدی و برجسته‌سازی آنان؛

جلسه هشتم: آموزش و تمرین بیشتر مهارت‌های شناختی؛ جلسه نهم و دهم (آموزش راهبرد فراشناختی برنامه‌ریزی): تعیین هدف، فعال نمودن و به‌کارگیری دانش پیش زمینه قبلی، زمان‌بندی فعالیت یادگیری، انتخاب هدفمند راهبردهای یادگیری جهت دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده؛

جلسه یازدهم و دوازدهم (آموزش راهبرد فراشناختی کنترل و خود نظارتی): ارائه روش‌هایی جهت کنترل میزان یادگیری از نظر میزان اثربخشی، درک و فهم مطالب و دقت، کنترل میزان دستیابی به اهداف، تعدیل و تصحیح راهبردهای یادگیری به‌کاررفته و در صورت لزوم جایگزینی آنان با راهبردهای مناسب، طرح پرسش‌هایی از خود جهت ارزیابی میزان یادگیری؛

جلسه سیزدهم و چهاردهم (آموزش راهبرد فراشناختی نظم‌دهی): معرفی نظم‌دهی و تنظیم یادگیری براساس اهداف مشخص شده، تعدیل سرعت مطالعه، تغییر یا تصحیح تکنیک‌های مطالعه، تنظیم روش‌ها و زمان لازم جهت پاسخ‌گویی به سؤالات امتحانی؛

جلسه پانزدهم: آموزش و تمرین بیشتر مهارت‌های فراشناختی؛ جلسه شانزدهم: مرور، تمرین و جمع‌آوری راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی؛

از متغیرهای مستقل و نیز اثر متقابل دو متغیر مستقل در سطح ۰/۰۵ معنادار است. می توان چنین نتیجه گرفت که با فرض کنترل اثرات پیش‌آزمون، آموزش راهبردهای یادگیری به روش آموزش معکوس بر مهارت گفتاری زبان‌آموزان تأثیرگذار است.

فرضیه دوم پژوهش: روش آموزش معکوس راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی بر خودتنظیمی زبان‌آموزان مؤثر است.

ابتدا آمار توصیفی مربوط به میزان خودتنظیمی زبان‌آموزان در گروه‌های آزمایشی و کنترل در جدول ۳ ارائه شده است.

جهت آزمون این فرضیه از روش آماری تحلیل واریانس دوره‌ها استفاده شد. تحلیل واریانس دوره‌ها روش آماری است که اثرهای مستقل و تعاملی دو یا چند متغیر مستقل را برحسب یک متغیر وابسته مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. به عبارتی دیگر در این آزمون دو یا چند متغیر مستقل، یا به گونه‌ای مستقل یا در تعامل با یکدیگر تغییر می‌کند تا واریانس متغیر وابسته را به‌وجود آورند.

براساس نتایج جدول ۴ اثرات مستقل دو متغیر آموزش معکوس و آموزش راهبردهای یادگیری ($p < 0/05$) بر میزان خودتنظیمی فراگیران معنادار بوده؛ درحالی‌که تعامل این دو متغیر مستقل معنادار نیست ($p > 0/05$). در ادامه با توجه به نتایج آزمون تعقیبی توکی برای اثر آموزش معکوس و همچنین آموزش راهبردهای یادگیری چنین مشخص شد که تفاوت بین میانگین تمامی گروه‌ها در رابطه با روش آموزش معکوس و همچنین آموزش راهبردهای یادگیری معنی‌دار است ($p < 0/05$).

هدف پژوهش حاضر تعیین اثربخشی روش آموزش معکوس راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) بر بهبود مهارت گفتاری و خودتنظیمی زبان‌آموزان بود.

نتیجه تحلیل کوواریانس چندمتغیره نشان داد آموزش معکوس راهبردهای یادگیری بر بهبود مهارت گفتاری زبان‌آموزان تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. در تبیین این یافته می‌توان به نقش مؤثر آموزش معکوس از یک‌سو و همچنین فراگیری راهبردهای یادگیری از سوی دیگر در تسهیل امر آموزش و نیز ارتقای سطح یادگیری فراگیران اشاره کرد. کلاس درس معکوس که بر پایه توسعه زیرساخت‌های فناوری‌های نوین و دسترسی طیف وسیعی از فراگیران به انواع فناوری‌های نوظهور پایه‌گذاری شده است؛ سعی در برطرف نمودن مشکلات رایج آموزشی نظیر بی‌انگیزگی، غیبت، عدم یادگیری عمیق مفاهیم درسی در وقت محدود کلاس و تفاوت سرعت یادگیری فراگیران دارد و توانسته است شرایطی را فراهم سازد تا با شخصی‌سازی آموزش، فراگیران با سطوح مختلف یادگیری بتوانند بدون داشتن دغدغه دیرفهمی، مفاهیم آموزشی ارائه شده توسط معلم را بارها و بارها در صورت نیاز مشاهده و بررسی کنند که این امر به نوبه خود می‌تواند به افزایش سطح یادگیری آنان منتهی شود. به‌علاوه دلیل دیگر بهبود سطح مهارت گفتاری زبان‌آموزان را می‌توان در مشارکت بیشتر آنان در کلاس معکوس در فعالیت‌های بحث گروهی و بهره‌مندی از امتیاز یادگیری فعال [۳۸]؛ یادگیری همیارانه [۳۹] و یادگیری مسأله محور [۴۰] جستجو کرد.

آمادگی آنان، زبان‌آموزان موظف شدند از مطالب مطروحه قبل از کلاس درس خلاصه برداری یا سؤالاتی تهیه نموده و در کلاس درس مطرح کنند. در برخی از جلسات نیز در ابتدای کلاس آزمون‌های مکالمه کوتاهی گرفته می‌شد. در گروه کنترل آموزش به روش سنتی اجرا گردید. پس از گذشت ۲ ماه و اتمام آموزش راهبردها، آزمون سنجش مهارت گفتاری زبان‌آموزان به همراه پرسش‌نامه خودتنظیمی اجرا شد و نتایج مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفتند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های کوواریانس چندمتغیره و تحلیل واریانس دوره‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

نتایج و بحث

فرضیه اول پژوهش: روش آموزش معکوس راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی بر پیشرفت مهارت گفتاری زبان‌آموزان مؤثر است. جهت بررسی فرضیه اول پژوهش از تحلیل کوواریانس چند متغیره استفاده شد. روش تحلیل آماری کوواریانس چند متغیره یا مانکوا زمانی کاربرد دارد که اثر یک یا چند متغیر مستقل بر یک یا چند متغیر وابسته با تعدیل یا حذف اثر متغیرهای واسطه ارزیابی می‌شود. هدف از تحلیل کوواریانس چندمتغیره این است که تعیین کند آیا بین میانگین‌های متغیرهای وابسته در سطوح متغیر مستقل با کنترل سایر متغیرها اختلاف معناداری از نظر آماری وجود دارد یا خیر. نتایج آمار توصیفی نمرات مهارت گفتاری زبان‌آموزان در جدول ۱ ارائه شده است.

قبل از تحلیل داده‌های مربوط به فرضیه اول، مفروضه‌های لازم جهت اجرای تحلیل کوواریانس نظیر نرمال بودن داده‌ها، یکسان بودن واریانس‌ها و همسانی شیب خط رگرسیون مورد بررسی قرار گرفت. نتیجه آزمون کولموگراف-اسمیرنوف نشان داد که داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار هستند. نتیجه آزمون لوین در خصوص یکسان بودن واریانس‌ها نشان داد که تجانس واریانس‌ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد برقرار است. نتیجه آزمون همسانی شیب خط رگرسیونی نشان داد که سطح معناداری شاخص آماری مربوط بزرگتر از ۰/۰۵ است؛ لذا می‌توان نتیجه گرفت که مفروضه همسانی شیب خط رگرسیونی برقرار است. همچنین عدم وجود داده‌های پرت چند متغیری با استفاده از فاصله ماهالانوبیس مورد بررسی قرار گرفت که داده پرت شناسایی نشد و صحت این فرضیه تأیید شد.

پس از بررسی و اطمینان یافتن از برقراری مفروضه‌های پیش فرض جهت انجام تحلیل کوواریانس چند متغیره (مانکوا)، از این آزمون جهت تحلیل داده‌ها استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ ارائه گردیده است. همان‌گونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود؛ مقدار F برای متغیر مستقل آموزش معکوس، آموزش راهبردهای یادگیری و رابطه متقابل این دو متغیر به ترتیب برابر ۳۵/۴۸، ۶۷/۵۶ و ۷۷/۷۸ به‌دست آمده که در سطح ۰/۰۵ معنادار است. به‌عبارت دیگر نتایج نشان داد که بین گروه‌های آزمایشی و کنترل در زمینه شاخص مهارت گفتاری تفاوت معناداری وجود دارد ($p < 05/0$). براساس نتایج جدول بالا، اثر هر کدام

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی نمرات مهارت گفتاری زبان آموزان به تفکیک گروه
Table 1: Descriptive statistics of speaking proficiency scores of learners across groups

SD	انحراف معیار	mean	میانگین	N	تعداد	group	گروه	test	آزمون
0.34		29.23		30					
1.56		28.29		30		اول (آموزش معکوس راهبردهای یادگیری) First (flipped teaching of learning strategies)		پیش آزمون pretest	
						دوم (آموزش معکوس بدون فراگیری راهبردهای یادگیری) Second (flipped teaching without teaching of learning strategies)			
						سوم (آموزش راهبردهای یادگیری به روش کلاس سنتی) Third (traditional teaching of learning strategies)			
0.89		28.65		30		چهارم (کلاس سنتی بدون آموزش راهبردهای یادگیری) Fourth (traditional class without teaching of learning strategies)			
0.99		27.21		30					
0.98		37.45		30					
0.67		35.76		30		اول (آموزش معکوس راهبردهای یادگیری) First (flipped teaching of learning strategies)		پس آزمون posttest	
						دوم (آموزش معکوس بدون فراگیری راهبردهای یادگیری) Second (flipped teaching without teaching of learning strategies)			
						سوم (آموزش راهبردهای یادگیری به روش کلاس سنتی) Third (traditional teaching of learning strategies)			
1.72		30.98		30		چهارم (کلاس سنتی بدون آموزش راهبردهای یادگیری) Fourth (traditional class without teaching of learning strategies)			
0.69		29.45		30					

جدول ۲: خلاصه تحلیل کوواریانس چند متغیره برای اثر آموزش معکوس راهبردهای یادگیری بر مهارت گفتاری زبان آموزان
Table 2: MANCOVA analysis results on the effect of flipped teaching of learning strategies on learners' speaking proficiency

متغیر	variable	منبع تغییرات	source of variance	مجموع مجذورات	Sum of squares	درجه آزادی	Df	F	سطح معناداری	Sig.	مجدور اتا	Eta squared
آموزش معکوس	flipped teaching	گروه		86.64		1		35.48	*0.02		0.44	
آموزش راهبردهای یادگیری	teaching learning strategies	گروه		74.65		1		67.56	*0.05		0.34	
آموزش معکوس* آموزش راهبردها	flipped learning* teaching learning strategies	گروه		87.66		1		77.78	*0.000		0.78	

جدول ۳: آمار توصیفی اثر آموزش معکوس راهبردهای یادگیری بر خودتنظیمی زبان آموزان

Table 3: Descriptive statistics on the effect of flipped teaching of leaning strategies on learners' self-regulation

انحراف معیار SD	تعداد N میانگین mean	گروه group
2.06	30 64.01	اول (آموزش معکوس راهبردهای یادگیری) First (flipped teaching of learning strategies)
1.87	30 60.19	دوم (آموزش معکوس بدون فراگیری راهبردهای یادگیری) Second (flipped teaching without teaching of learning strategies)
1.32	30 49.04	سوم (آموزش راهبردهای یادگیری به روش کلاس سنتی) Third (traditional teaching of learning strategies)
2.08	30 44.34	چهارم (کلاس سنتی بدون آموزش راهبردهای یادگیری) Fourth (traditional class without teaching of learning strategies)

جدول ۴: نتایج تحلیل واریانس دوره جهت بررسی وجود تفاوت در خودتنظیمی بین گروه‌های آزمایشی و کنترل

Table 4: Two-way ANOVA results regarding the difference in self-regulation between experimental and control groups

سطح معناداری Sig.	F	درجه آزادی df	مجموع مجذورات Sum of squares	منبع تغییرات Source of variance	متغیر variable
*0.000	26.84	1	66.56	گروه	آموزش معکوس Flipped teaching
*0.000	34.45	1	87.66	گروه	آموزش راهبردهای یادگیری Teaching learning strategies
0.09	13.35	116	20.34	گروه	آموزش معکوس* آموزش راهبردها flipped learning* teaching learning strategies

* در سطح ۰/۰۵ معنادار است.

نتیجه پژوهش حاضر با نتیجه پژوهش ابورازق [۴۱] در رابطه با پیشرفت مهارت گفتاری زبان آموزان در کلاس آموزش معکوس همسو است. این یافته همچنین با یافته‌های پژوهش سیح و همکاران نیز همخوانی دارد. مطالعه سیح و همکاران [۳۳] نشان داد که پس از اجرای آموزش از طریق کلاس درس معکوس و استفاده از برنامه‌های LINE، مهارت گفتاری زبان آموزان به نحو قابل ملاحظه‌ای بهبود یافته است. به علاوه در پژوهش انجام شده توسط سودارماجی و همکاران [۴۲] این یافته‌ها تأیید شد؛ به نحوی که زبان آموزان در کلاس معکوس به شیوه کاملاً برخط، نه تنها وقت بیشتری برای مطالعه مواد درسی اختصاص می‌دادند؛ بلکه مهارت صحبت کردن آنان نیز پیشرفت قابل ملاحظه‌ای داشت. از سوی دیگر در تبیین یافته فوق نباید از نقش آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در بهبود مهارت گفتاری زبان آموزان غافل ماند. این راهبردها براساس دیدگاه شاموت اغلب آگاهانه و مطابق هدف فراگیران مورد استفاده قرار گرفته و یادگیری را تسهیل می‌سازد. یافته فوق همسو با نتایج پژوهش‌های پیشین است که تأثیر مثبت مدل آموزشی آموزش معکوس را بر میزان یادگیری افراد مورد تأیید قرار می‌دهد [۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶].

نتایج پژوهش حاضر همچنین نشان داد که روش آموزش معکوس راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی بر خودتنظیمی زبان آموزان مؤثر است. در تبیین این یافته می‌توان گفت که کلاس‌های درس معکوس با رویکرد دانش‌آموز-محور و مشارکتی سبب ایجاد محیطی

دموکراتیک برای فراگیران شده که بالطبع می‌تواند به افزایش انگیزه، تعلق خاطر و خودتنظیمی دانش‌آموزان منتهی گردد [۴۷، ۴۸]. به علاوه افزایش سطح خودتنظیمی افراد سبب مشارکت فعالانه آنان در فرایند یادگیری شده [۴۹] و موجب می‌شود افراد بتوانند فرایندهای شناختی و ذهنی، رفتار و انگیزه خود را تنظیم کنند [۵۰] یافته فوق با نتیجه مطالعات انجام شده در این زمینه [۵۱، ۵۲، ۵۳] همخوانی دارد. این یافته با نتایج پژوهش محمدی فر و ملکیان [۵۴] همسو است. نتایج تحقیق آنان حاکی از آن بود که راهبردهای شناختی و فراشناختی قابل آموزش و یادگیری است و آموزش آنها در ارتقای خودتنظیمی افراد مؤثر است. فراگیری این راهبردها مسئولیت یادگیری را از معلم به فراگیران منتقل نموده و با ایجاد نگرش مثبت در آنان در خصوص مدیریت یادگیری سبب افزایش خودتنظیمی در افراد می‌شود. نتایج پژوهش دیگری که توسط سعید و همکاران [۵۵] انجام گرفته نیز با یافته‌های تحقیق حاضر همسو بوده و حاکی از آن است که آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی می‌تواند در افزایش خودتنظیمی یادگیرندگان و سوق دادن آنان به سوی یادگیری خودراهبر مؤثر و مفید باشد. پژوهش کاظمی و همکاران [۵۶] نیز یافته فوق را تأیید کرد؛ به نحوی که آموزش راهبردهای فراشناختی به ارتقای انگیزه درونی و خودتنظیمی فراگیران در گروه آزمایش در مقایسه با هم‌تایانشان در گروه کنترل منجر شده بود.

نتیجه‌گیری

در مجموع یافته‌های این مطالعه حاکی از آن است که از نظر آموزشی رویکردها و روش تدریس مهارت گفتاری در ایران نیاز به توجه ویژه دارد. نتایج پژوهش حاضر نشان‌دهنده تأثیر مثبت اجرای روش آموزش معکوس در بهبود مهارت گفتاری زبان‌آموزان بود. به‌علاوه نتایج تأثیر مثبت کلاس معکوس را در بهبود خودتنظیمی فراگیران تأیید کرد. یافته‌های پژوهش حاضر می‌تواند پیشنهادات کاربردی برای نظام آموزشی کشور داشته باشد. به مدرسان زبان پیشنهاد می‌شود که در وهله نخست شخصاً به یادگیری راهبردهای شناختی و فراشناختی اهتمام ورزیده و پس از تسلط، به آموزش راهبردهای فوق به زبان‌آموزان مبادرت ورزند تا بتوانند بدین طریق راه را برای پیشرفت سطح یادگیری زبان‌آموزان در فراگیری زبان خارجی هموار سازند. به‌علاوه علی‌رغم توسعه فناوری‌های نوین در سطح دنیا روش آموزش معکوس در کشور ما هنوز برای معلمان چندان شناخته شده نیست. از طرف دیگر فراگیران زبان انگلیسی عمدتاً از کمبود تعامل در محیط خارج از کلاس درس شکایت دارند و کلاس‌های معکوس با فراهم نمودن محیط‌های ارتباطی تعاملی خارج از کلاس درس می‌تواند این نیاز را مرتفع سازد. از این رو با توجه به نتایج مثبت ارائه شده در تحقیق حاضر به سیاست‌گذاران، عوامل اجرایی و معلمان پیشنهاد می‌شود به سوی تلفیق کلاس‌های درس معکوس با روش سنتی آموزش حرکت کنند که این امر در قالب توسعه زیرساخت فناوری مدارس و برگزاری کلاس‌های آموزشی ضمن خدمت جهت آشنایی بیشتر معلمان با ساختار کلاس درس معکوس تسریع خواهد شد. با در نظر گرفتن نتایج پژوهش حاضر، به طراحان مواد آموزشی و متخصصان برنامه‌ریزی درسی پیشنهاد می‌شود محتوای کتب آموزشی زبان انگلیسی و نیز سایر منابع آموزشی را به‌نحوی طراحی کنند که قابلیت تطبیق با کلاس‌های درس معکوس را داشته باشد. پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی نیز همراه بود که تعمیم نتایج را دشوار می‌سازد. در پژوهش فوق حجم جامعه آماری به اندازه کافی بزرگ نبود. به‌علاوه عدم امکان نمونه‌گیری تصادفی تعمیم یافته‌ها را دشوار می‌سازد. از این رو جهت تأیید تأثیر مثبت کلاس درس معکوس بر مهارت گفتاری زبان‌آموزان مطالعات آینده با حجم نمونه بزرگتر و انتخاب تصادفی مورد نیاز است. انجام پژوهش‌های تکمیلی با در نظر گرفتن تفاوت‌های جنسیتی، سنی، و سطوح متفاوت مهارتی زبان‌آموزان در بازه زمانی طولانی‌تر جهت ارزیابی دقیق‌تر توصیه می‌شود.

مشارکت نویسندگان

این مقاله توسط نویسنده اول تهیه و تنظیم گردیده است.

تشکر و قدردانی

در این قسمت نویسنده وظیفه خود می‌داند از کلیه همکاران و افرادی که در جمع‌آوری داده‌های تحقیق همکاری نموده‌اند تشکر و قدردانی کند.

تعارض منافع

«طبق نظر نویسنده هیچ‌گونه تضاد منافی در این پژوهش وجود ندارد.»

منابع و مأخذ

- [1] Karimi S, Nasr A, Sharif M. [University challenges in compiling of the suitable content with competencies of lifelong learner]. *Journal of Research in Curriculum Planning*. 2016;13(23):14-26. Persian
- [2] Evseeva A, Solozhenko A. Use of flipped classroom technology in language learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015;206: 205-209.
- [3] Lage MJ, Glenn J, Michael T. Inverting the classroom: A gateway to creating an inclusive learning environment. *The Journal of Economic Education*. 2000;31 (1): 30-43.
- [4] Kheirabadi R. The effect of reverse classroom strategy on learning the grammar of the tenth-grade English language course. *Quarterly Journal of Educational Innovations*. 1396; 64(16).
- [5] Graham CR. *Blended learning systems. The handbook of blended learning*. San Francisco, CA: Pfeiffer Publishing. 2006.
- [6] Bächtold M. What do students "construct" according to constructivism in science education? *Research in Science Education*. 2013; 43:2477-2496.
- [7] Johnson LW, Renner J D. Effect of the flipped classroom model on a secondary computer applications course: student and teacher perceptions, questions and student achievement [Dissertation]. College of Education and Human Development of the University of Louisville; 2012.
- [8] Bergmann J, Sams A. *Flipped learning: Gateway to student engagement*. Toronto: International Society for Technology in Education; 2014.
- [9] Oxford R. *Use of language learning strategies: A synthesis of studies with implications for teacher training*. System. 1989; 17: 235-47.
- [10] O'Malley JM, Chamot AU. *Learning strategies in second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press. 1990.
- [11] Fardanesh H. *Theoretical foundations of educational technology*. Tehran: Dana Publishing; 1998.
- [12] Dembo MH. *Applying educational psychology (5 th Ed)*. New York: Long- man; 1994.
- [13] Saif AA. *Educational psychology (psychology of learning and teaching)*. Tehran: Agah; 1385.
- [14] Zimmerman BJ. A social cognitive view of self- regulated learning and academic learning. *Journal of Educational Psychology*. 1989; 18:329-339.

- [30] Zarrinabadi N, Ebrahimi A. Increasing peer collaborative dialogue using a flipped classroom strategy. *Innovation in Language Learning and Teaching*. 2019; 13(3): 267-276.
- [31] Ibrahim A H, Yusoff Z S. Teaching public speaking in a blended learning environment. *International Journal of Social Science and Humanity*. 2012;2(6): 573–576.
- [32] Shieh W. Hotel Employees' Perception on Their Workplace English Use. *US-China Foreign Language*. 2012; 10:1729-1733.
- [33] Wu W, Hsieh J, Yang J. Creating an online learning community in a flipped classroom to enhance EFL learners' oral proficiency. *Educational Technology & Society*. 2017; 20(2):142-157.
- [34] Singh Ch, Singh H, Singh T, Ja'afar H, Abdullah M, Mostafa N, Zamri M. Flipped classroom approach for improving speaking skills of TVET trainees. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*. 2018; 7(7): 27-39.
- [35] Fauzi A. The in-class flip model in teaching speaking: improving elementary students' skill and learning process. *Indonesian Journal of Educational Research and Review*. 2020; 3(2): 64-71.
- [36] Kadivar P. *Investigating the contribution of self-efficacy, self-governance and intelligence beliefs in students' academic achievement, in order to provide a model for optimal learning*. Research project of the Education Research Institute. 1385.
- [37] Talebzadeh Nobarian, M, Abolghasemi M, Ashourinejad f, Mousavi H. Investigating the structural relationships of self-concept, self-regulated learning and students' academic success. *Quarterly Journal of Psychological Methods and Models*. 1391; 1 (4): 59-7.
- [38] Prince M. Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*. 2004; 93(3): 223-231.
- [39] Yang SC, Chen YJ. Technology-enhanced language learning: A case study. *Computers in Human Behavior*. 2007; 23(1): 860-879.
- [40] Torp L, Sage S. *Problems as Possibilities: Problem-Based Learning for K-12 Education*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development; 1998.
- [41] Aburezeq I M. The impact of flipped classroom on developing Arabic speaking skills. *Asia-Pacific Education Researcher*. 2019; 29:295-306.
- [42] Sudarmaji I, Anwar A, Mulyana A. Developing students' speaking skills through flipped classroom model on high school students. *Journal of English Education and Teaching (JEET)*. 2021; 5(2): 188-200.
- [43] Sadaghiani S. *Overcoming Dyslexia*. New York: Alfred A. Knopf; 2012.
- [44] Demetry C. Work in progress—An innovation merging “classroom flip” and team-based learning. *IEEE Frontiers in Education Conference (FIE)*, IEEE: 2010.
- [15] Zimmermann BJ. *Provider of effective self-regulated learning*. Research data bases. 2002.
- [16] Chamot AU. Language learning strategy instruction: Current issues and research. *Annual Review of Applied Linguistics*. 2005; 25:112-130.
- [17] Wharton G. Language learning strategy use of bilingual foreign language learner in Singapore. *Language Learning*. 2002; 50(2):203–243.
- [18] Panahandeha E, Esfandiari Asl Sh. The effect of planning and monitoring as metacognitive strategies on Iranian EFL learners' argumentative writing accuracy. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2014;(98): 1409 – 1416.
- [19] Vandergrift L. Orchestrating strategy use: Towards a model of the skilled L2 listener. *Language Learning*. 2003; 53: 461-494.
- [20] Bishop JL, Verleger MA. The flipped classroom: A survey of the research. In *ASEE National Conference Proceedings: 2013*; Atlanta, GA.
- [21] Basal A. The implementation of a flipped classroom in foreign language teaching. *Turkish Online Journal of Distance Education*. 2015;16(4):28–37.
- [22] Abaeian H, Samadi, L. The effect of flipped classroom on Iranian EFL learners' L2 reading comprehension: Focusing on different proficiency levels. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*. 2016; 3(6): 295–304.
- [23] Ahmad SZ. The flipped classroom model to develop Egyptian EFL students' listening comprehension. *English Language Teaching*. 2016; 9(9):166.
- [24] Warden, A. Investigating the use of a flipped approach to grammar input in an English as a foreign language classroom [master's thesis]. University of Chichester, UK; 2016.
- [25] Haghghi H, Jafarigohar M, Khoshsima H, Vahdany F. Impact of flipped classroom on EFL learners' appropriate use of refusal: Achievement, participation, perception. *Journal of Computer Assisted Language Learning*. 2018; 32(3): 261-293.
- [26] Zarrinfard Sh, Rahimi M, Mohseni A. The Impact of flipped classroom on learning outcome in a general English course: grammar and vocabulary gains in focus. *International Journal of Foreign Language Teaching and Research*. 2021; 9 (38), 65-80.
- [27] Amiryousefi M. The incorporation of flipped learning into conventional classes to enhance EFL learners' L2 speaking, L2 listening, and engagement. *Innovation in Language Learning and Teaching*. 2019; 13(2):147-161.
- [28] Farsi Sh, Zoghi M, Davatgari Asl H. The effect of flipped language teaching on EFL learners' text comprehension: learners' English proficiency level in focus. *Journal of Language and Translation*. 2020; 10(4): 49-57.
- [29] Sidky G. The flipped classroom enhances students' speaking skills. *Teaching Methodology Journal*. 2019; 2(2): 22-50.

elementary school students. National Conference on Arts Studies and Humanities Research: 2015; Tehran, Iran.

[54] Mohammadifar P, Malekiyan F. The impact of cognitive and metacognitive strategies on students' self-regulation and motivation. Proceedings of Second International Conference on New Research in Science and Technology. 2020; 55-71.

[55] Saeid N, Alinejad M, Godarzi M. [The effects of cognitive and meta-cognitive strategies training on self-directed learning readiness]. *Health Journal*. 1394; 6(1): 39-47. Persian.

[56] Kazami H, Omidinajafabadi M. [Effective factors on students' self-directed learning readiness]. *Journal of Agricultural Extension and Education*. 2012;4(5):19-26.Persian.

معرفی نویسندگان

AUTHOR(S) BIOSKETCHES

وحیده سادات واحدی عضو هیأت علمی گروه زبان انگلیسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائنات می‌باشند. ایشان مدرک کارشناسی ارشد آموزش زبان انگلیسی را در سال ۱۳۸۵ از دانشگاه الزهرا تهران و مدرک دکتری آموزش زبان را در سال ۱۳۹۴ از دانشگاه فردوسی مشهد دریافت

نموده است. وی تاکنون چندین مقاله در مجلات معتبر داخلی و کنفرانس‌های بین‌المللی منتشر نموده و به‌عنوان داور با چندین مجله معتبر پژوهشی همکاری داشته است. زمینه‌های تخصصی ایشان عبارتند از: روانشناسی زبان، زبان‌شناسی کاربردی و کاربرد کامپیوتر در آموزش زبان.

Vahedi, V. S. Department of English Language, Qaenat Branch, Islamic Azad University, Qaenat, Iran

Vahedi@iau-qaenat.ac.ir

[45] Davies RS, Dean DL, Ball N. Flipping the classroom and instructional technology integration in a college-level information systems spreadsheet course. *Educational Technology Research and Development*. 2013; 61(4): 563-580.

[46] Soltanpour F, Valizadeh M. A flipped writing classroom: effects on EFL learners' argumentative essays. *Advances in Language and Literary Studies*. 2018; 9(1): 5-13.

[47] Piri M, Sahebyar H, Sadollahi A. [The effect of flipped classroom on self-directed learning in English language classes course]. *Journal of Technology of Education*. 2018; 12(3): 229-236. Persian.

[48] Stewart D, McWhirter J, Rowe F, Stewart, D, Patterson, C. Promoting school connectedness through whole school approaches. *Health Education*. 2007;107(6): 524-542.

[49] Man-Chih A. The effect of the use of self-regulation learning strategies on college student's performance and satisfaction in physical education[dissertation]. Australian Catholic University: Australia; 2006.

[50] Nikos M, Gorge P. Students motivational beliefs self-regulation strategies use, and mathematics achievement. *Group for the psychology of mathematics Education*. 2005; 3:321-328.

[51] Kaviani H, liaaghtdar M, Zamani BE, Abedini J. [Synthesis of reverse learning outcomes in learning activities]. *Scientific-Research Journal of Educational Technology*. 2017; 12 (2):145-166. Persian.

[52] Kaviani H, liaaghtdar M, Zamani BE, Abedini J. [Flipped learning process: Representation of the curriculum experienced in higher education]. *Two Quarterly Journal of Higher Education Curriculum Studies*. 2017; 8 (15):179-214. Persian.

[53] Esmailifar MS, Taghvai Yazdi M, Niyaz Azari K. The impact of the reverse classroom approach on the feelings of

Citation (Vancouver): Vahedi V. S. [The effect of flipped teaching method of learning strategies (cognitive-metacognitive) on the development of learners' speaking proficiency and self-regulation in comparison with the traditional approach]. *Tech. Edu. J*. 2022; 16(3): 635-646

 <http://dx.doi.org/10.22061/tej.2022.8346.2652>

COPYRIGHTS

©2022 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.